

Boek I

Hoofdstuk I

Voorwoord en inleiding, tevens een jammerklacht over de onlusten in België

Toen ik enige jaren geleden naar Wenen in Oostenrijk reisde om aan de beroering in mijn vaderland te ontkomen, sloeg ik, niet zonder Gods leiding, een zijweg in naar Luik, een stad die niet ver van mijn route verwijderd lag en waar vrienden woonden die ik uit macht der gewoonte en uit sympathie wilde bezoeken. Tot hen behoorde Carolus Langius, de meest hoogstaande en geleerdste der Belgen (ik zeg dit in alle oprechtheid en niet om te vleien). Hij ontving mij heel hartelijk en heeft mij allervriendelijkst onthaald, ook op een conversatie, die voor mij in mijn gehele verdere leven nuttig, ja zelfs zegenerijk was. Hij, hij was de man die mij de ogen opende door een nevel van gangbare waandenkebeelden te verdrijven en die mij het pad wees waarlangs ik zonder omwegen kon aankomen bij – om met Lucretius¹ te spreken –

de hoge en heldere tempeldomeinen,
stevig versterkt door de leer van de wijzen.

Want toen wij na het middaguur vanwege de zonnehitte (het was al eind juni) bij hem thuis in de hal heen en weer wandelden, informeerde hij, zoals dat gaat, belangstellend naar mijn reis en de beweegredenen ervan. Toen ik hem openhartig en naar waarheid mijn verhaal had gedaan over de onlusten in België, over het onbeschaamde optreden van legeraanvoerders en soldaten, voegde ik er ten slotte aan toe dat ik wel een ander motief als voorwendsel gebruikte, maar dat dit de diepste reden van mijn vertrek was. 'Wie is er, Langius,' zei ik, 'zo van ijzer en staal, dat hij die ellende nog langer kan verdragen? Al jarenlang worden wij, zoals U ziet, in de golfslag der burgeroorlogen heen en weer geslingerd, en juist zoals op een woelige zee, drijven de onlusten en opstanden met wisselende vlagen ons overal heen. Ik houd van rust en kalmte! krijgstrompetten en wapengekletter storen mij; van tuinen en het land! soldaten en struikrovers jagen mij naar de stad. Daarom heb ik besloten, Langius, het gevaarlijke en geteisterde België te verlaten (moge het vaderland mij vergeven),

van land naar land verjaagd,